establishes that the country's top leadership views the modernization of this system as an essential prerequisite for enhancing the competitiveness and efficiency of the Chinese economy. The interaction between the PRC central government, regional authorities, and relevant ministries and agencies is analysed, highlighting how this collaboration enables the creation of flexible educational pathways and the active implementation of digital platforms for distance learning.

Conclusions. *The development of lifelong learning in the PRC is a key factor in modern economic transformations and the creation of a "leading educational nation". It significantly optimizes citizen employment processes, narrows economic disparities between urban and rural regions, ensures social equity in the labor market, and guarantees the rational, highly efficient use of the country's intellectual and labor resources in the long term.*

Keywords: *lifelong learning, professional development, educational opportunities, adult education, economic transformations, economic efficiency.*

Дата першого надходження статті до видання: 14.09.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 05.10.2026

DOI:
УДК 377.091:159.9-057.87:364-4

Євген ПЛІСКО
доктор педагогічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри соціальної роботи та реабілітації, Національний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ
ORCID: *https://orcid.org/0000-0001-6814-4666*

ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Резюме

У статті здійснено теоретичне обґрунтування педагогічних засад організації професійного психологічного відбору майбутніх соціальних працівників. Актуальність дослідження зумовлена суперечністю між об'єктивною потребою суспільства у висококваліфікованих, психологічно готових до професійної діяльності працівників соціальної сфери та відсутністю науково обґрунтованої системи професійного психологічного відбору абітурієнтів на спеціальності галузі знань соціальне забезпечення. Традиційна система відбору не дозволяє об'єктивно оцінити професійно важливі якості майбутніх соціальних працівників і спрогнозувати їхню професійну придатність, що призводить до високого ризику професійного вигорання та плинності кадрів у майбутньому.

Метою статті *є теоретичне обґрунтування педагогічних засад організації професійного психологічного відбору майбутніх соціальних працівників.*

Теоретико-методологічну основу *дослідження становить комплекс теоретичних методів – аналіз, синтез, порівняння, концептуалізація та узагальнення.*

Результати*. На основі аналізу наукової літератури визначено та систематизовано професійно важливі якості соціального працівника, які охоплюють мотиваційно-ціннісну, когнітивну, морально-етичну, комунікативну, емоційно-вольову та соціально-психологічну сфери особистості. Професійну спрямованість виокремлено як інтегральний показник готовності до соціальної роботи, а морально-етичну сферу – як основу гуманістичної спрямованості професійної діяльності.*

Висновок. *Запровадження науково обґрунтованої системи професійного психологічного відбору майбутніх соціальних працівників сприятиме підвищенню загальної якості професійної підготовки, зниженню можливих ризиків професійної непридатності, можливої дезадаптації та емоційного вигорання, а також забезпеченню підготовки конкурентоспроможних фахівців соціальної сфери.*

Ключові слова: *професійний психологічний відбір, соціальний працівник, професійна придатність, професійна спрямованість, психодіагностика, професійно важливі якості, педагогічні засади.*

Вступ. Сучасний стан розвитку соціальної сфери в Україні характеризується зростанням вимог до професійної підготовки фахівців соціономічних професій. Умови соціально-економічної нестабільності, збільшення кількості сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах, поширення інклюзивних процесів в освіті, а також наслідки воєнних дій в Україні зумовлюють об'єктивну потребу в підготовці психологічно стійких, морально зрілих і професійно компетентних працівників соціальної сфери.

Професія соціального працівника належить до професій типу «людина-людина». Характеризуються високим рівнем відповідальності, інтенсивною комунікацією та постійною взаємодією з клієнтами. Така діяльність потребує від фахівця не тільки глибоких теоретичних знань і практичних умінь, а й розвинених особистісних якостей: високої професійної спрямованості, сформованої морально-етичної сфери, комунікативних здібностей, емоційно-вольової стабільності. Адже саме особистість фахівця виступає основним інструментом у соціальній роботі, а якість надання соціальних послуг безпосередньо залежить від рівня його психологічної готовності до професійної діяльності.

Традиційна система професійного відбору абітурієнтів до ЗВО, не дозволяє об'єктивно оцінити професійно важливі якості майбутніх соціальних працівників і спрогнозувати їхню професійну придатність. Вступники часто обирають соціальну роботу не маючи чіткої професійної спрямованості та відповідних особистісних якостей. Це призводить до високого ризику професійного вигорання та зниження якості соціальних послуг у майбутньому.

Вивчення наукових праць вітчизняних (Л. Грень, О. Ігнатович, С. Калаур, В. Кобченко, Ю. Співак та ін.) та зарубіжних (Л. Колберг, Дж. Рест, К. Роджерс, Е. Шейн та ін.) вчених свідчить, що проблема професійного психологічного відбору в соціономічних професіях досліджена недостатньо. Здебільшого, наукові розвідки переважної кількості вчених, зосереджені на загальних аспектах професійної підготовки соціальних працівників. Відсутній цілісний науково обґрунтований підхід до організації професійного психологічного відбору саме майбутніх соціальних працівників, який би враховував специфіку їхньої професійної діяльності, сучасні вимоги ринку праці та потреби суспільства.

Виникає суперечність між об'єктивною потребою суспільства у висококваліфікованих, психологічно готових до професійної діяльності соціальних працівниках та відсутністю науково обґрунтованої системи професійного психологічного відбору абітурієнтів. Це зумовлює актуальність дослідження педагогічних засад організації професійного відбору майбутніх працівників соціальної сфери, що дозволить підвищити якість професійної підготовки, знизити ризики професійної дезадаптації та забезпечити підготовку конкурентоспроможних фахівців.

Метою статті є теоретичне обґрунтування педагогічних засад організації професійного психологічного відбору майбутніх соціальних працівників та розробка на цій основі концептуальної моделі його впровадження в освітній процес закладів вищої освіти.

Теоретико-методологічні засади дослідження. Методами дослідження став комплекс теоретичних методів, що забезпечили достовірність, обґрунтованість та системність отриманих результатів. Аналіз і синтез – застосовувалися для вивчення наукової літератури з проблеми професійної придатності та організації відбору. Порівняння та систематизація – використовувалися для зіставлення різних наукових підходів до проблеми професійного психологічного відбору, виявлення спільного та відмінного в трактуванні ключових понять, а також для систематизації професійно важливих якостей соціального працівника за основними сферами особистості (мотиваційно-ціннісна, когнітивна, морально-етична, комунікативна, емоційно-вольова, соціально-психологічна). Концептуалізація – для теоретичного обґрунтування провідних ідей дослідження, зокрема щодо необхідності багатовимірної діагностики професійно важливих якостей як основи прогнозування професійної придатності. Узагальнення – для формулювання висновків.

Комплексне використання зазначених методів дозволило забезпечити багатоаспектність дослідження, отримати достовірні та обґрунтовані теоретичні результати для подальшої розробки практичних рекомендацій щодо організації професійного психологічного відбору майбутніх соціальних працівників.

Результати. Професія соціального працівника належить до соціономічних професій, які характеризуються інтенсивною міжособистісною взаємодією та спрямованістю на надання допомоги людям, що перебувають у складних життєвих обставинах. Специфіка цієї діяльності зумовлює підвищені вимоги до особистості фахівця, його професійної спрямованості, морально-етичних якостей, комунікативних здібностей, емпатії, психологічної адаптивності та емоційно-вольової регуляції. У зв'язку з цим постає необхідність цілеспрямованого науково обґрунтованого відбору

осіб, які володіють відповідними особистісними якостями та професійною спрямованістю (Гура, 2025; Калаур, 2023).

Професійний відбір розглядається як система заходів, спрямована на визначення професійної придатності особистості до виконання професійних обов'язків. У контексті соціальної роботи основними завданнями такого відбору є оцінка розвитку індивідуально-психологічних якостей, необхідних для успішного навчання та подальшої професійної діяльності, прогнозування успішності професійної підготовки, а також виявлення осіб із недостатньою мотивацією до соціальної роботи або вираженими особистісними особливостями, що можуть ускладнювати професійну діяльність (Гура, 2025; Теоретико-методологічні засади, 2016).

Педагогічні засади організації професійного психологічного відбору майбутніх соціальних працівників ґрунтуються на низці принципів, які забезпечують його системність та ефективність. Принцип наукової обґрунтованості передбачає, що розробка системи відбору має спиратися на теоретичні положення психології праці, соціальної психології, педагогіки та враховувати особливості соціальної роботи як специфічної професійної діяльності. Принцип комплексності вимагає оцінки сукупності професійно важливих якостей, а не окремих ізольованих характеристик, за допомогою валідних і надійних методик, що охоплюють різні аспекти особистості. Принцип етапності передбачає послідовне та періодичне вивчення особистості, що дозволяє накопичувати дані, підвищувати надійність прогнозу та відстежувати зміни в процесі професійного становлення. Принцип динамічності забезпечує можливість моніторингу змін у професійному розвитку особистості та своєчасної корекції освітнього процесу. Принцип диференціювання враховує специфіку різних видів соціальної роботи та різних спеціалізацій у межах цієї професійної сфери. Принцип активності передбачає активну позицію особистості у процесі відбору, її самопізнання та можливість формування власної професійної придатності. Принцип практичності орієнтує на використання діагностичного інструментарію, який є економічним з точки зору часу та зусиль (Співак, 2019).

Професійно важливі якості соціального працівника становлять багатовимірну структуру, яка охоплює ключові групи характеристик. Професійна спрямованість виступає провідною складовою професійної придатності, оскільки вона відображає ціннісно-мотиваційну сферу особистості, її ставлення до професії та її об'єкта – людини, яка потребує допомоги. Професійна спрямованість соціального працівника розуміється як система стійко домінуючих мотивів поведінки суб'єкта, які спонукають його до оволодіння соціальною професією та досягнення в ній успіху. Вона характеризується інтересами, нахилами, переконаннями та ідеалами, що визначають дієвість особистості при оволодінні професійною діяльністю. Формування професійної спрямованості передбачає створення сталих соціальних і професійних установок, які детермінують розвиток особистості та вибір професії. Діагностика професійної спрямованості проводиться за допомогою методів вивчення мотиваційно-ціннісної структури особистості, таких як опитувальник «Якорі кар'єри» (Е. Шейна), «Морфологічний тест життєвих цінностей» (В. Сопова та Л. Карпушиної), методика «Рівень професійної спрямованості студентів» та ін. (Гура, 2025; Кобченко, 2016; Семигіна, 2020).

Морально-етична сфера є основою соціальної роботи, оскільки діяльність соціального працівника за своєю суттю є гуманістичною та не може бути аморальною. Соціальний працівник виступає носієм і транслятором моральних цінностей у процесі взаємодії з клієнтами, тому його моральна надійність та психологічне здоров'я є прогностичними критеріями професійної придатності. Морально-етична сфера включає когнітивний компонент (моральні переконання, ціннісні орієнтації), емоційний компонент (моральні почуття та переживання, емпатія, співчуття) і поведінковий компонент (моральні вчинки, звички, мотиви, моральна поведінка). Ключовим показником сформованості морально-етичної сфери є здатність соціального працівника до морального вибору, відповідальності та гуманного ставлення до клієнтів. Для діагностики цієї сфери застосовуються проективні методики (наприклад, «Незакінчені речення»), тести моральних суджень (Л. Колберг, Дж. Рест) та методики на кшталт «Тест макіавелізму» – шкала MACH-IV (Кобченко, 2016).

До структури комунікативної сфери відносять: комунікативний потенціал (здатність до встановлення контактів, товариськість, відкритість, потреба в спілкуванні); комунікативні схильності та здібності (дидактичні, організаторські, перцептивні, мовні, сугестивні, прогностичні, здатність до рефлексії); комунікативну культуру (комунікативні установки, толерантність, комунікативний контроль, етичні норми спілкування). Професійна комунікативна компетентність соціального працівника передбачає володіння вербальними та невербальними засобами спілкування, вміння

слухати, ставити відкриті запитання, виявляти емпатію, долати комунікативні бар'єри та конфліктні ситуації. Для діагностики комунікативної сфери використовуються методики виявлення комунікативних та організаторських схильностей (КОС-2), опитувальники комунікативної установки та толерантності, рівня комунікативного контролю (М. Шнайдер), методика виявлення рівня афіліації (А. Мегробян) (Гура, 2025; Калаур, 2023; Кобченко, 2016; Семигіна, 2020).

Емоційно-вольова регуляція є необхідною для подолання стресогенних чинників, які супроводжують соціальну роботу, таких як висока емоційна напруга, робота з важкими клієнтами, емоційне вигорання. До професійно важливих якостей у цій сфері належать: емоційна сталість (здатність зберігати самовладання в емоційно напружених ситуаціях), емпатійність (здатність до співпереживання та співчуття), самоконтроль (здатність контролювати свої емоції та поведінку), цілеспрямованість (здатність ставити професійні цілі та досягати їх), наполегливість (здатність долати перешкоди на шляху до мети), рішучість (здатність приймати обґрунтовані рішення) та організованість (здатність планувати та впорядковувати свою діяльність). Особливе місце посідає емпатія, яка розглядається як провідний чинник професійної майстерності соціального працівника. Емпатія забезпечує розуміння внутрішнього світу клієнта, емоційне залучення у його проблеми та реалізацію допомогаючої поведінки. Для діагностики емоційно-вольової сфери використовуються методики дослідження вольової організації особистості, методики визначення властивостей нервової системи (сили, врівноваженості, рухливості) та типу темпераменту, а також методики діагностики емпатії (Гура, 2025; Кобченко, 2016; Семигіна, 2020).

Соціально-психологічна адаптивність є важливою характеристикою соціального працівника, оскільки він постійно функціонує в мінливому соціальному середовищі та взаємодіє з різними категоріями населення. Адаптивність розуміється як індивідуально-психологічна властивість, що забезпечує ефективну взаємодію з соціальним середовищем та виконання професійних завдань. Вона передбачає готовність особистості до змін, гнучкість поведінки, самооцінку, здатність до саморегуляції та подолання стресових ситуацій. Соціально-психологічна адаптивність є чинником, який поряд із набуттям професійних знань та навичок забезпечує ефективне виконання соціальним працівником професійних обов'язків. Для діагностики соціально-психологічної адаптивності використовується методика на визначення соціально-психологічної адаптації К. Роджерса та Р. Даймонда, яка дозволяє оцінити рівень адаптації, само прийняття та прийняття інших (Калаур, 2023; Співак, 2019).

Дискусія. Педагогічні умови ефективного професійного психологічного відбору майбутніх соціальних працівників передбачають низку ключових аспектів. Системне поєднання діагностики з профорієнтаційною роботою та формувальними впливами створює умови для професійного самовизначення молоді, розвитку професійної спрямованості та формування позитивного ставлення до соціальної професії. Використання компетентнісного підходу, що орієнтує на оцінку здатності вирішувати професійні задачі, сприяє адекватній оцінці та ефективному формуванню професійної придатності. Розвиток рефлексії як механізму самоусвідомлення власної придатності та мотивації до самовдосконалення є важливим для професійного становлення соціального працівника. Забезпечення моніторингу професійної придатності протягом усього навчання дозволяє своєчасно коригувати процес професійної підготовки, підвищує надійність прогнозу професійної успішності та запобігає виникненню професійних деформацій. Важливим є також дотримання етичних принципів, що забезпечує гуманне ставлення до кандидатів, конфіденційність результатів діагностики та обґрунтованість висновків про професійну придатність.

Діагностичний інструментарій для професійного психологічного відбору майбутніх соціальних працівників має бути багатоаспектним і охоплювати оцінку всіх зазначених вище сфер особистості. Доцільно використовувати комбінацію методів, зокрема спостереження, опитування, тестування, бесіди, аналіз продуктів діяльності, рольові ігри та моделювання ситуацій професійної взаємодії. Важливим є використання як об'єктивних тестів (для оцінки когнітивної сфери та професійних знань), так і проективних методик (для діагностики мотиваційної сфери та глибинних особистісних характеристик). Вибір методик має здійснюватися з урахуванням їх валідності, надійності, практичності та відповідності поставленим завданням відбору. Доцільно використовувати стандартизовані психодіагностичні комплекси, які дозволяють отримувати порівнянні результати та забезпечують об'єктивність оцінки.

Висновки. Педагогічні засади організації професійного психологічного відбору майбутніх соціальних працівників ґрунтуються на глибокому розумінні специфіки соціальної роботи як гуманістичної діяльності, що вимагає високого рівня розвитку професійної спрямованості, морально-етичних якостей, комунікативних здібностей, емпатії, психологічної адаптивності та емоційно-

вольової регуляції. Ефективність відбору забезпечується системним поєднанням діагностичних процедур з профорієнтаційною роботою, застосуванням компетентнісного підходу та організацією моніторингу професійної придатності протягом усього періоду професійної підготовки. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на створення інтегрованих психодіагностичних комплексів для різних спеціалізацій у соціальній роботі, удосконалення методів прогнозування професійної успішності, а також розробку програм психологічного супроводу професійного становлення майбутніх соціальних працівників з урахуванням результатів професійного відбору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Гура, Т., Ігнатюк, О., & Грень, Л. (2025). Професійно-значущі якості спрямованості майбутнього соціального працівника. *Теорія та практика управління соціальними системами*, (4), 61–72. https://doi.org/10.20998/2078-7782.2025.4.05

Калаур, С. М. (2023). Психолого-педагогічні засади організації професійної підготовки майбутніх фахівців соціономічної сфери до підтримки батьків, які виховують дітей з особливими потребами. *Освіта. Інноватика. Практика, 11*(4), 35–42. https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i4-005

Кобченко, В. І. (2016). Технології оцінки та моніторингу комунікативної, емоційно-вольової сфер особистості, індивідуально-типологічних особливостей, емпатії майбутніх педагогів. У О. М. Ігнатович (Ред.), *Психолого-педагогічні технології відбору учнівської молоді до вищих навчальних закладів педагогічного профілю* (с. 352–477). Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Єгорова, Є. В., Заєць, І. В., Ігнатович, О. М., та ін. (2016). *Психолого-педагогічні технології відбору учнівської молоді до вищих навчальних закладів педагогічного профілю* (О. М. Ігнатович, Ред.). Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Семигіна, Т. (2020). Дослухаючись до розповідей: наративні дослідження у соціальній роботі. *Збірник наукових праць ΛΟГОΣ*, 115–118. https://doi.org/10.36074/18.09.2020.v2.28

Київський міський центр соціальних служб. (б. д.). *Соціальний працівник та його професійна ідеологія*. https://surl.li/lgbdej

Співак, Ю. О. (2019). Теоретичні засади професійної підготовки соціальних працівників в умовах сьогодення. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія: Психолого-педагогічні науки*, (2), 45–51. https://doi.org/10.31654/2663-4902-2019-PP-2-45-51

Теоретико-методологічні засади психологічного професійного відбору майбутніх педагогів. (2016). У О. М. Ігнатович (Ред.), *Психолого-педагогічні технології відбору учнівської молоді до вищих навчальних закладів педагогічного профілю* (с. 5–71). Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Kohlberg, L. (1973). The claim to moral adequacy of a highest stage of moral judgment. *The Journal of Philosophy, 70*(18), 630–646. https://doi.org/10.2307/2025030

Rest, J. R., Narvaez, D., Bebeau, M., & Thoma, S. (1999). *Postconventional moral thinking: A neo-Kohlbergian approach*. Lawrence Erlbaum Associates.

Rogers, C. R. (1969). *Freedom to learn*. Charles E. Merrill Publishing Company.

Schein, E. H. (1985). *Career anchors: Discovering your real values*. University Associates.

REFERENCES

Hura, T., Ihnatiuk, O., & Hren, L. (2025). Profesiino-znachushchi yakosti spriamovanosti maibutnoho sotsialnoho pratsivnyka [Professionally significant qualities of the future social worker's orientation]. *Teoriia ta praktyka upravlinnia sotsialnymy systemamy*, (4), 61–72. https://doi.org/10.20998/2078-7782.2025.4.05 [in Ukrainian].

Kalaur, S. M. (2023). Psykholoho-pedahohichni zasady orhanizatsii profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv sotsionomichnoi sfery do pidtrymky batkiv, yaki vykhovuiut ditei z osoblyvymy potrebamy [Psychological and pedagogical foundations of professional training of future specialists in the socionomic sphere to support parents raising children with special needs]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka, 11*(4), 35–42. https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i4-005 [in Ukrainian].

Kobchenko, V. I. (2016). Tekhnolohii otsinky ta monitorynhu komunikatyvnoi, emotsiino-volovoi sfer osobystosti, indyvidualno-typolohichnykh osoblyvostei, empatii maibutnikh pedahohiv [Technologies for assessing and monitoring the communicative and emotional-volitional spheres of personality, individual

typological characteristics, and empathy of future teachers]. In O. M. Ihnatovych (Ed.), *Psykholoho-pedahohichni tekhnolohii vidboru uchnivskoi molodi do vyshchykh navchalnykh zakladiv pedahohichnoho profiliu* [Psychological and pedagogical technologies for selecting students for higher education institutions of pedagogical profile] (pp. 352–477). Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh NAPN Ukrainy [in Ukrainian].

Yehorova, Ye. V., Zaiets, I. V., Ihnatovych, O. M., et al. (2016). *Psykholoho-pedahohichni tekhnolohii vidboru uchnivskoi molodi do vyshchykh navchalnykh zakladiv pedahohichnoho profiliu* [Psychological and pedagogical technologies for selecting students for higher education institutions of pedagogical profile] (O. M. Ihnatovych, Ed.). Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh NAPN Ukrainy [in Ukrainian].

Semyhina, T. (2020). Doslukhaiuchys do rozpovidei: Naratyvni doslidzhennia u sotsialnii roboti [Listening to stories: Narrative research in social work]. *Zbirnyk naukovykh prats ΛΟΓΟΣ*, 115–118. https://doi.org/10.36074/18.09.2020.v2.28 [in Ukrainian].

Kyivskyi miskyi tsentr sotsialnykh sluzhb. (n.d.). *Sotsialnyi pratsivnyk ta yoho profesiina ideolohiia* [Social worker and their professional ideology]. https://surl.li/lgbdej [in Ukrainian].

Spivak, Yu. O. (2019). Teoretychni zasady profesiinoi pidhotovky sotsialnykh pratsivnykiv v umovakh sohodennia [Theoretical foundations of professional training of social workers in contemporary conditions]. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Seriia: Psykholoho-pedahohichni nauky*, (2), 45–51. https://doi.org/10.31654/2663-4902-2019-PP-2-45-51 [in Ukrainian].

Teoretyko-metodolohichni zasady psykholohichnoho profesiinoho vidboru maibutnikh pedahohiv [Theoretical and methodological foundations of psychological professional selection of future teachers]. (2016). In O. M. Ihnatovych (Ed.), *Psykholoho-pedahohichni tekhnolohii vidboru uchnivskoi molodi do vyshchykh navchalnykh zakladiv pedahohichnoho profiliu* [Psychological and pedagogical technologies for selecting students for higher education institutions of pedagogical profile] (pp. 5–71). Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh NAPN Ukrainy [in Ukrainian].

Kohlberg, L. (1973). The claim to moral adequacy of a highest stage of moral judgment. *The Journal of Philosophy, 70*(18), 630–646. https://doi.org/10.2307/2025030 [in English].

Rest, J. R., Narvaez, D., Bebeau, M., & Thoma, S. (1999). *Postconventional moral thinking: A neo-Kohlbergian approach*. Lawrence Erlbaum Associates [in English].

Rogers, C. R. (1969). *Freedom to learn*. Charles E. Merrill Publishing Company [in English].

Schein, E. H. (1985). *Career anchors: Discovering your real values*. University Associates [in English].

Yevgen PLISKO
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Acting Head of the Department of Social Work and Rehabilitation, National University "Kyiv Aviation Institute", Kyiv
ORCID: *https://orcid.org/0000-0001-6814-4666*

PEDAGOGICAL PRINCIPLES OF ORGANIZING PROFESSIONAL SELECTION OF FUTURE SOCIAL WORKERS

Abstract

The article provides a theoretical justification of the pedagogical principles of organizing professional psychological selection of future social workers. The relevance of the study is due to the contradiction between the objective need of society for highly qualified, psychologically prepared for professional activity social workers and the absence of a scientifically substantiated system of professional psychological selection of applicants for social specialties. The traditional selection system, which is based mainly on the results of external independent assessment, does not allow objectively assessing professionally important qualities of future social workers and predicting their professional suitability, which leads to a high risk of professional burnout and staff turnover.

The purpose *of the article is to theoretically substantiate the pedagogical principles of organizing professional psychological selection of future social workers and develop a conceptual model for its implementation in the educational process of higher education institutions.*

The theoretical and methodological basis *of the study is a set of theoretical methods - analysis, synthesis, comparison, conceptualization and generalization.*

Results*. Based on the analysis of scientific literature, professionally important qualities of a social worker were identified and systematized, covering the motivational-value, cognitive, moral-ethical,*

communicative, emotional-volitional and socio-psychological spheres of the personality. Professional orientation was identified as an integral indicator of readiness for social work, and the moral-ethical sphere - as the basis of the humanistic orientation of professional activity.

***Conclusion**. The introduction of a scientifically based system of professional psychological selection of future social workers will contribute to improving the overall quality of professional training, reducing possible risks of professional unsuitability, possible maladjustment and emotional burnout, as well as ensuring the training of competitive specialists in the social sphere.*

***Keywords**: professional psychological selection, social worker, professional suitability, professional orientation, psychodiagnostics, professionally important qualities, pedagogical principles.*

Дата першого надходження статті до видання: 20.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 05.10.2026

DOI:
УДК 378.045

Тетяна РЕВА
доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії, Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ
***ORCID:** https://orcid.org/0009-0006-4804-2113*

Галина ЗАЙЦЕВА
кандидат хімічних наук, доцент, завідувач кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії, Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ
***ORCID:** https://orcid.org/0000-0003-3138-6324*

Ярослава ПУШКАРЬОВА
кандидат хімічних наук, доцент, доцент кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії, Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ
***ORCID:** https://orcid.org/0000-0001-9856-7846*

Оксана ЧХАЛО
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри аналітичної, фізичної та колоїдної хімії, Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ
***ORCID:** https://orcid.org/0000-0002-8874-4674*

ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Резюме

Світовий розвиток біотехнологій та біофармації знаходиться у періоді, коли відбувається глобальна зміна ідей, технологій та знань. У таких умовах найголовнішим завданням модернізації освітнього середовища в закладах вищої освіти є підготовка компетентного фахівця з біотехнології та біоінженерії, який здатний ефективно долучитися до реформування галузі G Інженерія, виробництво та будівництво. У статті здійснено огляд дидактичних аспектів викладання освітнього компоненту «Методологія та організація наукових досліджень» для студентів другого (магістерського) рівня спеціальності G21 «Біотехнології та біоінженерія» галузі знань G «Інженерія, виробництво та будівництво».

***Метою дослідження** було теоретичне обґрунтування дидактичних принципів (науковість та систематичність, наочність, усвідомленість та активність, динаміка стійкого зростання знань) підготовки магістрів біотехнології та біоінженерії у реаліях сучасної вищої школи як базис набуття здобувачем фахових компетентностей.*

Теоретико-методологічну основу дослідження становить поєднання досліджених методів викладання із розвитком стимуляції самостійної роботи студентів оскільки здобувачі вищої освіти мають індивідуальні нахили, розрізняються знаннями, здібностями та мотивацією, у цьому контексті задачею викладача є збереження та примноження мотивів навчально-пізнавальної